

Cuprins

Volumul I

Abrevieri	XIX
Capitolul I. Contenciosul administrativ – instrument al garantării drepturilor și intereselor persoanelor	1
Secțiunea 1. Contenciosul juridic – concept și forme de manifestare	1
§1. Contenciosul juridic – între concept și aplicabilitate	1
§2. Principalele forme ale contenciosului juridic	7
2.1. Contenciosul constituțional	7
2.2. Contenciosul electoral	14
2.3. Contenciosul financiar și fiscal	20
2.4. Contenciosul de urbanism	24
2.5. Contenciosul achizițiilor publice	27
2.6. Contenciosul funcției publice	29
2.6.1. Natura raportului de funcție publică	29
2.6.2. Natura litigiilor privind funcționarii publici și competența de soluționare a acestora	35
2.7. Contenciosul special în materia controlului averilor, incompatibilităților și conflictelor de interese persoanelor ce exercită funcții și demnități publice	46
2.8. Contenciosul arbitral	49
2.9. Elemente de drept comparat privind arbitrajul	66
2.9.1. Exemplul francez	66
2.9.2. Exemplul german	69
2.9.3. Exemplul spaniol	70
2.9.4. Exemplul austriac	71
2.10. Contenciosul internațional	73
2.11. Contenciosul Uniunii Europene	80
2.11.1. Considerații preliminare	80
2.11.2. Procedura judiciară	83
2.11.3. Tipuri de acțiuni	88

Secțiunea a 2-a. Repere doctrinare privind contenciosul administrativ	104
§1. Conceptul de contencios administrativ	104
§2. Elemente introductive privind instituția „contenciosului administrativ” în dreptul român	109
§3. Identificarea instituției „contenciosului administrativ” între formele contenciosului juridic	115
§4. Elemente de drept comparat privind contenciosul administrativ	116
4.1. Exemplul francez	116
4.2. Exemplul german	119
4.3. Exemplul italian	121
4.4. Exemplul britanic	122
4.5. Exemplul belgian	124
4.6. Exemplul spaniol	125

Secțiunea a 3-a. Repere constituționale privind contenciosul administrativ	126
§1. Precizări introductive	126
§2. Analiza normelor constituționale privind contenciosul administrativ în jurisprudența Curții Constituționale	128
2.1. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică – art. 52 alin. (1) și (2) și accesul liber la justiție – art. 21	128
2.2. Reglementarea prin lege organică a contenciosului administrativ – art. 73 alin. (3) lit. k)	134
2.3. Garantarea controlului judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ – art. 126 alin. (6) teza I	135
2.4. Competența instanțelor de contencios administrativ de a soluționa cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale – art. 126 alin. (6) teza a II-a	143
2.5. Tutela administrativă – art. 123 alin. (5)	147

Capitolul II. Contenciosul administrativ în reglementarea Legii nr. 554/2004	153
Secțiunea 1. Evenimente legislative privind Legea contenciosului administrativ	153

Secțiunea a 2-a. Reguli generale privind contenciosul administrativ	155
§1. Semnificația unor termeni în cuprinsul Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004	155
§2. Tutela administrativă – art. 3	162
§3. Actele nesupuse controlului și limitele controlului – art. 5	164
§4. Actele administrativ-jurisdicționale – art. 6	165
Secțiunea a 3-a. Reguli de soluționare a cererilor în contenciosul administrativ	168
§1. Subiectele de sesizare a instanței de contencios administrativ – art. 1	168
§2. Obiectul acțiunii judiciare – art. 8	172
§3. Procedura prealabilă – art. 7	174
§4. Acțiunile împotriva ordonanțelor Guvernului – art. 9	183
§5. Excepția de nelegalitate – art. 4	191
§6. Instanța competentă – art. 10	193
§7. Termenul de introducere a acțiunii în contencios administrativ – art. 11	199
§8. Documentele necesare – art. 12. Citarea părților, relații – art. 13	206
§9. Suspendarea executării actului. Solicitarea suspendării prin acțiunea principală	206
9.1. Suspendarea executării actului – art. 14	206
9.2. Solicitarea suspendării executării actului administrativ, prin acțiunea principală – art. 15	209
§10. Introducerea în cauză a funcționarului – art. 16	210
§11. Judecarea cererilor – art. 17	210
§12. Soluțiile pe care le poate da instanța – art. 18	211
§13. Acțiunile în despăgubire – art. 19	214
§14. Căile de atac: Recursul și revizuirea	226
14.1. Recursul – art. 20	226
14.2. Revizuirea – art. 21	227
Secțiunea a 4-a. Reguli de executare a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în contenciosul administrativ	229
§1. Titlul executiv – art. 22	229
§2. Obligația publicării hotărârilor judecătorești definitive prin care s-a anulat în tot sau în parte un act administrativ cu caracter normativ – art. 23	229
§3. Obligația executării – art. 24	230

VIII *Contenciosul administrativ în jurisprudența CCR și a ICCJ*

§4. Instanța de executare – art. 25	234
§5. Acțiunea în regres – art. 26	235
Secțiunea a 5-a. Compatibilitatea contenciosului administrativ cu normele de drept civil și de drept contravențional/penal.	
Aplicarea jurisprudenței CEDO și a dreptului UE	236
§1. Regula completării cu dreptul comun reprezentat de prevederile Codului civil și cu ale Codului de procedură civilă – art. 28	236
§2. Aplicarea jurisprudenței CEDO în materia contenciosului administrativ.....	238
2.1. Aplicarea art. 6 – latura civilă	238
2.2. Aplicarea art. 6 – latura penală în materia contraven- țiilor calificate din perspectiva jurisprudenței CEDO ca fiind „cu caracter penal”. Aplicarea prezumției de nevinovăție	241
2.3. Aplicarea dreptului Uniunii Europene și a jurisprudenței CJUE în materia contenciosului administrativ	246
Capitolul III. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție privind contenciosul administrativ – recursuri în interesul legii și hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	255
Secțiunea 1. Mecanisme juridice pentru unificarea practicii judiciare – recursul în interesul legii și hotărârea prealabilă pentru dezlegarea unor probleme de drept	255
Secțiunea a 2-a. Decizii relevante privind Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție	264
§1. Condiții pentru exercitarea controlului de legalitate asupra actelor administrative la cererea asociațiilor, în calitate de organisme sociale interesate	264
§2. „Autoritate publică” și „instituție publică” – noțiuni juridice distincte	267
§3. Dreptul prefectului de a exercita tutela administrativă doar asupra actelor administrative emise de autoritățile administrației publice locale	269
§4. Imposibilitatea exercitării dreptului de tutelă administrativă cu privire la „refuzul nejustificat” al consiliului local de soluționare a unei cereri formulate de prefect	271

§5. Posibilitatea invocării excepției de nelegalitate direct în calea de atac a recursului	274
§6. Posibilitatea invocării excepției de nelegalitate cu privire la actele administrative cu caracter individual emise anterior Legii nr. 554/2004	276
§7. Calculul termenului de prescripție pentru introducerea acțiunii în despăgubiri	279
§8. Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive pronunțate prin încălcarea principiului priorității dreptului Uniunii Europene	286
§9. Efectele juridice ale hotărârii judecătorești definitive prin care s-a anulat un act administrativ cu caracter normativ	291
§10. Situații de aplicare a procedurii de executare a unei hotărâri judecătorești definitive pronunțate de o instanță de contencios administrativ	294
§11. Fixarea sumei datorate cu titlu de penalități, în cazul neexecutării obligației stabilite prin titlul executoriu	303
§12. Admisibilitatea cererii creditorului de stabilire a despăgubirilor pentru neexecutarea în natură a obligației de a face care implică faptul personal al debitorului	310
§13. Executarea silită a obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive anterior Legii nr. 138/2014	318
§14. Recursul – calea de atac specifică în materia contenciosului administrativ	320
Secțiunea a 3-a. Decizii relevante ale ICCJ privind interpretarea și aplicarea altor acte normative, analizate prin prisma posibilei incidențe a Legii nr. 554/2004	326
§1. Inaplicabilitatea procedurii aprobării tacite în domeniul urbanismului și autorizării construcțiilor	326
§2. Inexistența dreptului primarului de a ataca în fața instanței de contencios administrativ hotărârile adoptate de consiliul local	329
§3. Competența instanțelor de contencios administrativ în soluționarea unor litigii vizând îndeplinirea obligațiilor de finanțare a sistemului de asistență socială	337
§4. Natura raporturilor juridice dintre primar/viceprimar și unitatea administrativ-teritorială	341
§5. Aplicabilitatea procedurii de executare specifice materiei contenciosului administrativ, în cazul hotărârilor judecătorești	

definitive prin care autoritățile sunt obligate la emiterea deciziei reprezentând titlul de despăgubire privind imobilele preluate abuziv, potrivit Legii nr. 165/2013	345
§6. Competența tribunalelor – secțiile de contencios administrativ/ completurile specializate în materia contenciosului administrativ de soluționare în primă instanță a litigiilor având ca obiect anularea hotărârilor comisiei pentru protecția copilului de încadrare în grad și tip de handicap a copilului cu dizabilități	353
§7. Exercițarea controlului de legalitate, pe cale separată, asupra certificatului de urbanism prin care s-a dispus interdicția de a construi sau care conține alte limitări	359
§8. Competența instanței civile de soluționare a acțiunilor în despăgubiri formulate de Agenția Națională de Administrare Fiscală împotriva administratorului unei societăți, în situația în care s-a dispus achitarea acestuia pentru săvârșirea unei infracțiuni de evaziune fiscală	365
§9. Caracterul facultativ al parcurgerii procedurii prealabile în litigiile de funcție publică vizând stabilirea/acordarea drepturilor salariale	371
§10. Competența instanței civile de soluționare a litigiilor având ca obiect anularea documentului constatator care conține informații referitoare la neîndeplinirea obligațiilor contractuale de către contractant/contractantul asociat și la eventualele prejudicii	380
§11. Competența judecătoriilor de soluționare în primă instanță a cererilor în anulare/contestațiilor formulate împotriva dispozițiilor emise de primari în soluționarea cererilor de rectificare a actelor de stare civilă	386
§12. Competența instanței de contencios administrativ de soluționare a cererii persoanei persoanei condamnate îndreptată împotriva deciziei directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor de stabilire a locului de detenție.....	391
§13. Constație împotriva actelor administrativ fiscale. Motivele de nelegalitate invocate în cererea de anulare a deciziei de soluționare a contestației și a actelor administrative fiscale la care aceasta se referă nu sunt limitate la cele invocate în contestația administrativă.....	395
§14. Hotărârea consiliului local de aprobare a unui plan urbanistic zonal. Act administrativ cu caracter normativ	402

Volumul II

Capitolul IV. Jurisprudența Curții Constituționale în materia contenciosului administrativ	413
Art. 1 din Legea nr. 554/2004	413
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 1 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	433
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 1 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	448
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 1 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	451
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 1 alin. (6) din Legea nr. 554/2004	461
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 1 alin. (9) din Legea nr. 554/2004	475
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 1 alin. (9) din Legea nr. 554/2004	478
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	481
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 554/2004	483
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004	486
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004	489
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004	502
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. c ¹) din Legea nr. 554/2004	518
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. p) din Legea nr. 554/2004	521
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. r) din Legea nr. 554/2004	521
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. s) din Legea nr. 554/2004	528
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	

XII *Contenciosul administrativ în jurisprudența CCR și a ICCJ*

Art. 2 alin. (1) lit. ș) din Legea nr. 554/2004	528
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (1) lit. t) din Legea nr. 554/2004	528
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	529
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 3 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	529
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 3 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	532
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 4 din Legea nr. 554/2004	534
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 4 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	548
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 4 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	578
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 4 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	599
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 4 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	603
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 4 alin. (4) din Legea nr. 554/2004	607
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 5 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	619
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 5 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	627
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 6 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	636
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 7 din Legea nr. 554/2004	640
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 7 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	648
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 7 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	657
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 7 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	661
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	

Art. 7 alin. (5) din Legea nr. 554/2004	667
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 7 alin. (6) din Legea nr. 554/2004	671
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 7 alin. (6) din Legea nr. 554/2004	687
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 7 alin. (7) din Legea nr. 554/2004	691
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 7 alin. (7) din Legea nr. 554/2004	695
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 8 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	707
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 8 alin. (1 ¹) din Legea nr. 554/2004	710
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 8 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	715
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 9 din Legea nr. 554/2004	719
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 9 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	725
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 9 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	731
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 9 alin. (4) din Legea nr. 554/2004	734
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 9 alin. (5) din Legea nr. 554/2004	753
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 10 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	754
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 10 alin. (1 ¹) din Legea nr. 554/2004	758
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 10 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	763
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 10 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	771
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 10 alin. (4) din Legea nr. 554/2004	787
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	

XIV *Contenciosul administrativ în jurisprudența CCR și a ICCJ*

Art. 11 din Legea nr. 554/2004	794
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 11 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 554/2004, în redactarea anterioară modificării prin Legea nr. 212/2018	798
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 11 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	799
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 11 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	806
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 11 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	806
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 11 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	818
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 11 alin. (4) din Legea nr. 554/2004	822
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 11 alin. (5) din Legea nr. 554/2004	825
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 12 din Legea nr. 554/2004	827
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 13 din Legea nr. 554/2004	828
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 14 din Legea nr. 554/2004	834
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 14 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	853
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 14 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	886
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 14 alin. (4) din Legea nr. 554/2004	889
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 14 alin. (5) din Legea nr. 554/2004	897
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 14 alin. (6) din Legea nr. 554/2004	900
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 15 din Legea nr. 554/2004	906
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	

Art. 15 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	915
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 15 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	929
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 15 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	931
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 16 din Legea nr. 554/2004	931
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 17 din Legea nr. 554/2004	934
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 17 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	934
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 18 din Legea nr. 554/2004	938
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 18 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	938
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 18 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	943
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 18 alin. (5) din Legea nr. 554/2004	943
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 19 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	944
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 20 din Legea nr. 554/2004	948
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 20 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	955
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 20 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	958
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 20 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	961
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 21 din Legea nr. 554/2004	969
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 21 alin. (2) teza I din Legea nr. 554/2004	969
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 21 alin. (2) teza a II-a din Legea nr. 554/2004	987
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	

XVI *Contenciosul administrativ în jurisprudența CCR și a ICCJ*

Art. 21 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	995
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 22 din Legea nr. 554/2004	1013
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 23 din Legea nr. 554/2004	1013
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 24 din Legea nr. 554/2004	1024
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 24 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	1034
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 24 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	1043
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 24 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	1049
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 24 alin (3) din Legea nr. 554/2004	1063
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 24 alin. (4) din Legea nr. 554/2004	1068
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 24 alin. (5) din Legea nr. 554/2004	1081
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 25 din Legea nr. 554/2004	1082
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 25 alin. (3) din Legea nr. 554/2004	1082
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 26 din Legea nr. 554/2004	1084
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 27 din Legea nr. 554/2004	1085
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 28 alin. (1) din Legea nr. 554/2004	1087
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Art. 28 alin. (2) din Legea nr. 554/2004	1090
<i>Jurisprudența Curții Constituționale</i>	
Anexe	1091
Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare	1091

Bibliografie	1111
Index	1117
Decizii ale Curții Constituționale privind Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004	1117
Decizii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție privind Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004	1127